

Staré farmy, nové požiadavky

Bez obnovy základnej infraštruktúry sa rozvoj živočíšnej výroby nepohne.

V poľnohospodárstve sa dnes veľa hovorí o konkurencieschopnosti, odolnosti, emisiách, vode či generáčnej obnove. Menej sa však hovorí o tom, že veľká časť slovenských poľnohospodárskych podnikov stále stojí na infraštruktúre, ktorá vznikla pred desiatkami rokov a už prestáva stačiť. Ak sa pri budúcej podpore zabudne na hnojné koncovky, žumpy, sklady hnojív, PHM a ďalšie technické zázemie, veľmi rýchlo sa to prejaví najmä v živočíšnej výrobe.

Moderné verzus staré

Keď sa povie modernizácia poľnohospodárstva, väčšina ľudí si predstaví technológie, stroje, automatizáciu alebo precízne poľnohospodárstvo. Lenže realita poľnohospodárskych podnikov je často oveľa jednoduchšia a zároveň tvrdšia. Moderná farma sa nezačína pri obrazovke, ale aj pri tom, či má kde bezpečne uskladniť maštalný hnoj, hnojovicu a močovku, či má dostatočnú kapacitu hnojnej koncovky, či má nepriepustné riešenia, bezpečné sklady a technické zázemie, ktoré ešte zodpovedá dnešným požiadavkám.

Práve tu sa dnes ukazuje jeden z najväčších praktických problémov poľnohospodárstva. V mnohých podnikoch sa stále pracuje s objektmi zo 70. a 80. rokov, niekde aj staršími. Často ide o hnojiská bez prekrytia, o objekty s nedostatočnou kapacitou, o staré žumpy, dosluhujúce sklady či technické riešenia, ktoré boli kedysi bežné, ale dnes už narážajú na prevádzkové, legislatívne aj environmentálne limity. A niekde už nejde ani o rekonštrukciu, ale jednoducho o nutnú potrebu novej výstavby.

To, čo sa možno navonok javí ako technický detail, je v skutočnosti základ ďalšieho fungovania živočíšnej výroby. Podniky dnes najčastejšie narážajú na tri veci - nepostačujúcu kapacitu, zlý technický stav a zastaranosť, a potom plánovaný rozvoj chovu, ktorý už na starú infraštruktúru

jednoducho nenapojíte. K tomu sa pridávajú environmentálne a legislatívne požiadavky, ktoré sú dnes prirodzene prísnejšie ako pred dvadsiatimi alebo tridsiatimi rokmi.

Skrytý problém, ktorý kričí

Nejde pritom o ojedinelé prípady. Problém sa objavuje naprieč živočíšnou výrobou. Najvýraznejšie pri hovädzom dobytku, ale vidno ho aj pri ošípaných, hydine, ovciach, kozách, koňoch aj pri kombinovaných chovoch. To znamená, že tu nehovoríme o okrajovej téme, ale o širšom stave technického zázemia slovenských hospodárstiev.

Rozsah tejto témy je pritom väčší, než by sa na prvý pohľad mohlo zdať. Podľa informácií, ktoré má Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora k dispozícii, chcú poľnohospodárske podniky riešiť hnojné koncovky a súvisiacu infraštruktúru pri aktuálnom stave chovu presahujúcom 76-tisíc dobytčích jednotiek. Pri farmách, ktoré zároveň počítajú s ďalším rozvojom, presahuje plánovaný stav 86-tisíc dobytčích jednotiek. Už len tento objem naznačuje, že nejde o okrajovú tému niekoľkých jednotlivých fariem, ale o otázku, ktorá sa dotýka významnej časti živočíšnej výroby. Zároveň to ukazuje, že mnohé podniky nechcú len udržať súčasný stav, ale uvažujú aj o ďalšom rozvoji. Ten však nebude možné reálne naplniť bez toho, aby boli súčasne dobudované alebo rozšírené hnojné koncovky a ďalšie súvisiace objekty na bezpečné a kapacitne postačujúce nakladanie s maštaľným hnojom, hnojovicou a močovkou.

Čo treba

A práve pri technických riešeniach vidno, aké konkrétne problémy farmy riešia. Najčastejšie sa opakuje potreba novej výstavby alebo rekonštrukcie hnojných koncoviek, rozšírenia existujúcich kapacít, budovania nádrží na hnojovicu a močovku, prekrytia alebo prestrešenia hnojísk, spevnených poľných hnojísk, silážnych žlabov, skladovacích vakov na hnojovicu a tiež kanalizačných systémov na odvod močovky do skladovacích nádrží. V mnohých prípadoch ide o súbor viacerých opatrení, nie o jednu izolovanú investíciu.

Osobitne silná je téma fariem, ktoré hnojnú koncovku stále nemajú vybudovanú vôbec alebo ju majú v takom stave, že už len formálne existuje, ale reálne nie je pripravená na dnešné požiadavky. To je dôležité povedať aj preto, že verejnosť často vníma poľnohospodárske investície len cez nové haly, roboty či techniku. V realite však poľnohospodári na mnohých miestach najprv potrebujú dobehnúť základné technické zázemie.

Hospodárske dvory

Ďalšia vec, o ktorej sa hovorí málo, je stav poľnohospodárskych dvorov ako celku. Téma sa totiž nekončí pri samotnom hnojisku. Veľmi často sa spolu s tým otvárajú aj sklady a výdajne pohonných látok, sklady olejov, sklady chémie pre rastlinnú aj živočíšnu výrobu, sklady hnojív, žumpy a ďalšie pomocné objekty. Na viacerých miestach už nejde len o modernizáciu jedného objektu, ale o potrebu dať do poriadku celé technické fungovanie dvora tak, aby bolo bezpečné, funkčné a obhájiteľné aj z pohľadu životného prostredia.

A potom je tu ešte jedna kapitola, ktorá je v našich podmienkach stále veľmi živá – staré environmentálne záťaž. Mnohé farmy dodnes riešia azbestové strechy a potrubia, staré výdajne PHM, vyradené žumpy alebo nevyhovujúce sklady. Sú to veci, ktoré sa roky odkladali, lebo na ne nebol priestor, peniaze alebo vhodná podpora. Dnes sa však vracajú ako problém, ktorý sa už ďalej odsúvať nedá. Nie preto, že to dobre vyzerá na papieri, ale preto, že je to reálna prevádzková aj environmentálna potreba.

Zároveň je zrejmé, že veľká časť areálov dnes funguje na hrane technických možností. Objekt môže byť ešte používaný, ale už nie je pripravený na nové požiadavky. Niekde kapacitne nestíha, inde je problém v technickom stave, inde v nepriepustnosti alebo v tom, že celý systém už nezodpovedá tomu, čo sa od podniku dnes očakáva. Toto je presne ten typ problému, ktorý navonok nie je veľmi viditeľný, ale v podniku rozhoduje o tom, či môže pokračovať bez väčších rizík.

Miliónové investície

Obnova takejto infraštruktúry je pritom drahá. Už dnes je zrejmé, že ide o potrebu vo výške niekoľkých desiatok miliónov eur a pri pohľade na celé Slovensko môže byť skutočná potreba ešte vyššia. To je aj dôvod, prečo mnohé podniky hovoria otvorene, že bez dostupnej dotačnej podpory takúto investíciu nedokážu zrealizovať. Nejde o pohodlnosť. Ide o realitu prvovýroby, kde sa súčasne riešia ceny vstupov, trh, počasie, nákazy, zamestnanci aj samotné prežitie výroby.

Do tejto situácie zároveň prichádza aj európska diskusia o tom, ako bude vyzeráť Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) po roku 2027. Európska komisia už predstavila víziu aj návrhy smerujúce k jednoduchšej, cielenejšej a viac na výsledok orientovanej politike. V popredí sú témy ako odolnosť poľnohospodárstva, voda, klíma, generačná obnova a stabilita príjmov. Zároveň sa počíta s tým, že členské štáty budú mať významný vplyv na to, ako si svoje priority nastavia vo vlastných národných rámcoch.

Pre Slovensko je to dôležitý moment. Nie preto, že by Európska únia nechcela investície. Ale preto, že ak si sami jasne nepovieme, že technická a environmentálna infraštruktúra fariem patrí medzi naše kľúčové priority, môže sa stať, že zostane bokom. Ministri poľnohospodárstva členských štátov vo februári 2026 diskutovali práve o odporúčaniach, ktoré majú pomáhať formovať budúce SPP intervencie a ich prepojenie s národnými a regionálnymi partnerskými plánmi. Diskusia sa sústredila najmä na príjmy fariem, konkurencieschopnosť, klimatickú výkonnosť, odolnosť a generačnú obnovu.

Nesmieme ostať v úzadí

A to je presne bod, pri ktorom by sme mali byť veľmi pozorní. Lebo bez základného technického zázemia nebude fungovať ani odolnosť, ani environmentálna zodpovednosť, ani rozvoj živočíšnej výroby. To, čo dnes vyzerá ako „vedľajšia“ investícia do hnojiska, žumpy alebo skladu, môže byť v skutočnosti rozhodujúca podmienka ďalšieho fungovania celej farmy.

Dnes sa od fariem očakáva veľa. Majú vyrábať bezpečné potraviny, znižovať emisie, chrániť vodu a pôdu, byť odolné voči klimatickým výkyvom a zároveň obstať v ekonomickej súťaži. To všetko sú oprávnené očakávania. Ale majú jednu podmienku - že firmy budú mať technické možnosti tieto

požiadavky reálne splniť.

Ak chceme hovoriť o budúcnosti slovenského poľnohospodárstva vecne, nemali by sme zostať len pri víziách a strategických cieľoch. Rovnako dôležité je aj technické zázemie fariem - od hnojných koncoviek a nádrží až po žumpy, sklady a celkový stav hospodárskych dvorov. Práve to totiž v praxi rozhoduje o tom, či bude možné živočíšnu výrobu udržať a ďalej rozvíjať.